

Särskilt yttrande

Kommunstyrelsen 2020-04-14

Ärende 10 – Förslag att upphöra med torghandel enligt lokala ordningsföreskrifter – torgstadgan

Bevara torghandeln – folk drar folk

Tekniska nämnden gav den 30 januari samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsens kontor utreda förutsättningarna för att upphöra med traditionell torghandel, men samtidigt möjliggöra varuhandel på andra platser i centrum. Motivet till utredningen är behovet av att styra torgvaruhandelns innehåll, att omplacera allmänna aktiviteter från bl.a. Marenplan som under tid framöver kommer att vara byggarbetsplats, samt att öka stadslivet på Stora torget med fler caféer, foodtrucks och evenemang. Den klassiska torghandeln är då tänkt att vara borta ur bilden.

Torghandeln på Stora torget är en tradition sedan generationer tillbaka, skriver en tidigare utredning om Södertäljes torghandel från 2017.

”I tidernas begynnelse var det främst frukt och grönt som såldes på torget som torghandlarna själva odlat. Idag är det torghandel av varierat slag. Torghandeln behöver nu utvecklas. Målet med morgondagens torghandel är att handeln ska locka flera besökare. Torghandeln ska också förhöja stadens vardagsrum både visuellt och innehållsmässigt.”

Detta skrevs för knappt tre år sedan. Vad har hänt med denna utredning? Var är verkställigheten som handlade om utveckling? Mot bakgrund av dagens ärende på kommunstyrelsens bord där den traditionella torghandeln i ett enda slag föreslås försvinna, styckas upp och omplaceras till andra delar av det centrala Södertälje, finns det anledning att ifrågasätta några av konsekvenserna av det nu aktuella förslaget.

Kulturhistoria

Kyrkan och torget som mötesplats har under århundraden haft stor betydelse för det lokala samhällslivet, med utbytet av såväl varor som tjänster som allmän

offentlig och/eller personlig kommunikation. Båda institutionerna har genom sina centrala positioner, oftast mitt i samhället, utgjort navet i den sociala sammanhållningen. Just tätheten med torgstånden och utbudet, må det ha varit den gamla tidens gårdfarihandlares alster eller böndernas närodlade varor, är den faktor som dragit by- och stadsbefolkningen till sig. Människors beteenden har inte ändrats nämnvärt mycket även om vi har Coop Forum, Willys, Lidl och ICA Maxi i snart varje väderstreck. Ett centralt placerat torg, Stora torget, behöver i enlighet med beslutet för tre år sedan – fortfarande utvecklas med, som den tidigare utredningen skriver, ett varierat utbud av varor. Det är särskilt viktigt i enlighet med klimatets och miljöns ökade behov av närodlad och närproducerad för att skapa de nödvändiga utsläppsminskningarna av växthusgaser. I detta sammanhang kan det till och med vara värt att åter besätta den gamla rollen som torgfogde i den kommunala förvaltningen, med uppdraget att samordna och utveckla torghandeln.

En mindre faktor i sammanhanget, men ändå ur stadsmiljö- och gestaltningssynpunkt viktigt sådant, är att helhetsperspektivet över Stora torgets vackra gatstensläggning i noggrant lagda vågmönster helt försvinner om det bryts sönder av caféernas och restaurangernas trädäck och plastmattor. Därmed göms en annan kulturhistoria, den om en mycket gammal hantverkstradition i att sätta gatsten, bit för bit, sten för sten i väl anpassade mönster. Den gången på 80-talet när Stora torget fick sin nya gatstenssättning fanns det ingen med sådan kunskap i Södertälje. Till hjälp och undervisning kom istället drygt 80-åriga f.d. gatstensläggare från Bohuslän och lärde de unga stensättarna.

Den offentliga samlingsplatsen

Torget som samlingsplats och kommunikationsyta för medborgarna är den andra viktiga aspekten på torgets funktion. Torget är en skattefinansierad allmän yta som samhället och därmed medborgarna är ägare av. En allmän trend i centrala delar av städer är privatisering av allmänna ytor. När trottoarer, torg och allmänna platser upplåts till kommersiella verksamheter, om så av permanent eller tillfällig karaktär, så begränsas allmänhetens tillträde och det allmänna utrymmet krymper. Av den anledningen finns det skäl att iaktta försiktighet och måttfullhet vi tillståndsgivande för ytterligare semipermanenta etableringar på Stora torget av caféer, barer eller restaurangverksamheter då dessa inte kan betraktas som allmänna ytor.

Mot bakgrund av ovan anförda finner vi det mest riktigt att bibehålla och utveckla Stora torget som den torghandelsplats det bör vara. Ytterligare etableringar av

uteserveringar bör ske med måttfullhet och i samspel med både torghandel, foodtrucks, tradition och kulturhistoria, alla dagar i veckan. För trots allt är det så att folk drar folk, och med den ambition som finns i staden att expandera centrum i nordlig riktning vore det ett steg i helt fel riktning att ta bort verksamheter från torgets yta.

Linda Sjögren (V)

Ersättare i kommunstyrelsen

